

Regeringens proposition

1983/84: 47

om vissa naturgasfrågor;

beslutad den 27 oktober 1983.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

BIRGITTA DAHL

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen begärs bemyndigande att godkänna ett konsortialavtal mellan staten och de nuvarande delägarna i Sydgas AB, dvs. Malmö kommun, Helsingborgs kommun, Lunds kommun och Sydkraft AB, med syfte att säkra genomförandet av Sydgasprojektet. Enligt avtalet skall staten träda in som hälftendelägare i Sydgas. Det föreslås att medel för aktieteckning i och lån till Sydgas anvisas med 50,1 milj. kr.

Vidare begärs i propositionen bemyndigande att medge statens vattenfallsverk att förvärva samtliga aktier i Swedegas AB från Svenska Petroleum AB. Förslaget läggs fram om bl. a. medel till vattenfallsverket för finansiering av den fortsatta verksamheten inom Swedegas.

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-10-27

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Rainer, Boström, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg

Föredragande: statsrådet Dahl

Proposition om vissa naturgasfrågor

1 Inledning

Riktlinjer för genomförande av det s. k. Sydgasprojektet godkändes av riksdagen år 1980 (prop. 1979/80: 170, NU 70, rskr 410). Projektet baseras på import av naturgas från Danmark med början hösten 1985. Gasen skall distribueras i sydvästra Skåne.

I samband med beslutet om Sydgasprojektet fastställdes den nuvarande organisationen av naturgasverksamheten i Sverige. Denna innebär i korthet att Swedegas AB – ett dotterbolag till det statliga Svenska Petroleum AB – svarar för tillförsel av naturgas och för stamledning för transport av gas inom landet, medan det regionala gasbolaget Sydgas AB svarar för grenledning och försäljning av gas inom Sydgasområdet. Sydgas ägs f. n. av Malmö, Helsingborgs och Lunds kommuner samt Sydkraft AB.

Det beräknade ekonomiska resultatet av Sydgasprojektet har försämrats betydligt sedan beslut om projektet fattades år 1980. Mot bakgrund härav inleddes våren 1983 förhandlingar mellan företrädare för staten och de nuvarande delägarna i Sydgas. Förhandlingarna har lett fram till ett konsortialavtal den 26 oktober 1983 med syfte att säkerställa genomförandet av Sydgasprojektet. Avtalet innebär bl. a. att staten skall träda in som hälftendelägare i Sydgas. Avtalet, som har godkänts av berörda kommuner och Sydkraft, bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

Statens vattenfallsverk har den 25 oktober 1983 träffat avtal med Svenska Petroleum om förvärv av samtliga aktier i Swedegas. Vattenfallsverket har i framställning samma dag redovisat konsekvenserna av förvärvet för bl. a. verkets anslagsbehov.

2 Tidigare avtal om Sydgasprojektet

Från början av 1970-talet har ett omfattande utredningsarbete bedrivits rörande introduktion av naturgas i Sverige. År 1976 lades ansvaret för arbetet på ett särskilt bolag, Swedegas AB, som till en början ägdes av statens vattenfallsverk och en grupp kommunala och enskilda intressenter. Olika tillförselalternativ studerades, bl.a. import från Sovjetunionen, Nordsjön och Algeriet. Utredningsarbetet gav vid handen att de ekonomiska förutsättningarna för introduktion i stor skala av gas i Sverige var relativt ogynnsamma, beroende bl.a. på höga tillförselkostnader och begränsad marknadspotential.

År 1979 angav riksdagen vissa förutsättningar för en introduktion av naturgas i Sverige (NU 1978/79: 60, rskr 429). Allmänt uttalades att naturgas kan utgöra ett värdefullt komplement till oljan under den omställningsperiod som förestår i vår energiförsörjning. En förutsättning fick dock anses vara att gasen kunde importeras på villkor som innebär en klar förbättring i tillförselsäkerheten jämfört med den oljeimport som ersätts. Vidare borde eftersträvas närförsörjning från sådana leverantörer som kan antas komma att fullgöra sina åtaganden även vid störningar på den internationella marknaden. Tillfredsställande garantier för långsiktig försörjning måste uppnås och utvecklingen av de framtida inköpskostnaderna kunna överblickas.

Mot bakgrund av riksdagens uttalande kom naturgasverksamheten att inriktas på att få till stånd import av gas i första hand från Danmark. Det danska beslutet år 1979 att bygga ett inhemskt naturgassystem baserat på gasfyndigheter på danskt område i Nordsjön gav Sverige en möjlighet att introducera gas i begränsad skala och till måttliga investeringskostnader.

I februari 1980 träffades ett avtal mellan Sveriges regering och Danmarks regering om naturgassamarbete. Inom ramen för detta avtal träffades i mars 1980 avtal mellan Swedegas och det statliga Dansk Olie & Naturgas A/S (DONG) rörande dels transport dels leverans av gas till Sverige. Transportavtalet ger Swedegas rätt att transportera högst 2 miljarder m^3 naturgas om året i 20 år från den 1 oktober 1985 i det beslutade danska ledningssystemet mot en förskottsbetalning av 220 milj. danska kr. Leveransavtalet innebär ett åtagande från DONG att i 18 år från samma datum leverera sammanlagt 3 105 milj. m^3 naturgas. Genom tilläggsavtal i juli 1982 ökades leveransåtagandet till 6 545 milj. m^3 . Efter en uppbyggnadsperiod nås leveransvolymen 400 milj. m^3 om året från år 1992. Swedegas har enligt tilläggsavtalet en option att köpa ytterligare högst 40 milj. m^3 om året.

De nämnda svensk-danska avtalen utgör grunden för Sydgasprojektet. Detta projekt innebär uppbyggnad av en distribution av 440 milj. m^3 naturgas om året i sydvästra Skåne. Den från Danmark importerade gasen säljs av Swedegas till det regionala bolaget Sydgas AB som säljer gasen

vidare till de lokala distributörerna, dvs. Malmö, Helsingborgs och Lunds kommuner samt Sydkraft AB. Sydkraft skall distribuera gasen i de mindre kommuner som inte önskar bedriva verksamheten i egen regi. Gasen avses ersätta oljeprodukter, i huvudsak eldningsolja. Huvuddelen av försäljningen avses ske till industrin. Ett betydande antal småhus avses dock bli anslutna till gasnätet.

De sammanlagda investeringarna i Sydgasprojektet beräknas i dag till drygt 1 miljard kr. i 1982 års penningvärde. Stamledningen, som avses bli dimensionerad för transport av högst 2 miljarder m³ gas om året, omfattar dels en sjöledning över Öresund dels en landleddning från Klagshamn söder om Malmö till Hasslarp nära Helsingborg. Från stamledningen utgår ett antal grenledningar till de tätorter där lokala gasnät byggs upp. För stamledningen svarar Swedegas och för grenledningar inkl. mottagningsstationer m. m. Sydgas. Sydgas handhar dock på uppdrag av Swedegas projektering, byggande och drift även av stamledningen. För de lokala gasnäten svarar resp. distributör.

I mars 1980 nåddes en överenskommelse mellan staten och de regionala intressenterna i Sydgasprojektet om vissa riktlinjer för genomförande av projektet. Som en allmän organisatorisk förutsättning gällde att ett klart partsförhållande borde åstadkommas mellan ett helstatligt Swedegas med ansvar för tillförsel av gas och ett av de regionala intressenterna helägt bolag med ansvar för gasförsäljningen inom regionen. Detta innebar bl. a. att de kommunala och enskilda delägarna i Swedegas skulle avveckla sina intressen i bolaget och att Swedegas skulle överlåta sina aktier i Sydgas till de regionala intressenterna.

Enligt riktlinjerna skulle avtal träffas om leverans av gas från Swedegas till Sydgas motsvarande hela Sydgas behov av gas för Sydgasprojektet under 20 år från den 1 oktober 1985. I princip skulle avtalet innebära samma villkor om priser m. m. för Sydgas som enligt avtalen mellan Swedegas och DONG. Därjämte skulle Swedegas få sina kostnader för transport av gasen på stamledningen m. m. täckta. Riktlinjerna innefattade emellertid ett viktigt undantag från principen om kostnadstäckning för Swedegas. Det förutsattes nämligen att staten skulle begränsa de ekonomiska riskerna för Sydgas så att projektet totalt sett, dvs. vid avtalsperiodens slut år 2005, inte skulle leda till förlust för intressenterna.

Den närmare innebörden av denna förlusttäckningsgaranti var följande. Om det tio år efter leveransernas början bedömdes att projektet skulle komma att ge ett negativt slutresultat skulle priset på den av Swedegas levererade gasen sänkas så att förlusten successivt eliminerades till leveransperiodens slut. Vid intet tillfälle under de första tio åren skulle den ackumulerade förlusten för Sydgasprojektet överstiga 50 milj. kr. Mot denna förlusttäckningsgaranti skulle svara viss rätt för Swedegas att höja gaspriset vid en förmånlig utveckling av Sydgasprojektets resultat.

Vid anmälan av frågan i prop. 1979/80: 170 framhöll föredragande stats-

rådet bl. a. att de redovisade kalkylerna för Sydgasprojektet pekade på att projektet skulle komma att ge ett ekonomiskt överskott. Det kunde dock inte uteslutas att betingelserna för projektet senare skulle komma att försämrats så att det beräknades sluta med förlust totalt sett. I en sådan situation skulle frågan uppkomma om att omförhandla prisvillkoren för den av Swedegas levererade gasen, vilket i sin tur skulle kunna leda till att Swedegas inte skulle få täckning för sina kostnader för att anskaffa och leverera gasen. Enligt föredragandens mening var det emellertid ännu inte nödvändigt att ta ställning till frågan om hur ett sådant underskott skulle täckas.

I riktlinjerna berördes även vissa frågor om lagstiftning och andra statliga föreskrifter som påverkar förutsättningarna för en introduktion av naturgas. Det förutsattes att staten skulle ställa lämpliga styrmedel till förfogande för att underlätta den avsedda introduktionen av naturgas. Vidare förutsattes att staten skulle ställa kreditgarantier för Sydgas uppläning.

De sålunda överenskomna riktlinjerna för genomförande av Sydgasprojektet godkändes, jämte avtalet om naturgassamarbete med Danmark, av riksdagen i juni 1980 (NU 1979/80: 70, rskr 410).

På grundval av riktlinjerna träffades i juni 1981 avtal mellan Swedegas och Sydgas om leverans av naturgas, uppförande av stamledning för naturgas och transport av gas i ledningen. I leveransavtalet gavs den statliga förlusttäckningsgarantin en för Swedegas bindande form. I transportavtalet fastställdes bl. a. reglerna för beräkning av den avgift för rätten att nyttja stamledningen som Sydgas skall betala åren 1985–2005 och som skall täcka Swedegas kapitalkostnader för ledningen. Dessa regler bygger på principen att Sydgas skall belastas med samma kostnad som om ledningen hade byggts enbart för Sydgas behov, dvs. 440 milj. m³ om året.

I enlighet med de överenskomna riktlinjerna för organisationen på naturgasområdet övergick Swedegas helt i statlig ägo den 1 juli 1980, då Svenska Petroleum förvärvade samtliga aktier i bolaget. Parallellt härmed överlät Swedegas sina aktier i Sydgas till de regionala intressenterna.

År 1982 infördes vissa styrmedel för introduktion av naturgas genom ändringar i lagstiftningen rörande el och fjärrvärme (prop. 1981/82: 64, CU 8, rskr 81). Härigenom gäller numera i stort sett samma regler för att främja användningen av naturgas som för att främja användningen av fjärrvärme.

3 Förhandlingar mellan staten och delägarna i Sydgas AB

Beslutet om Sydgasprojektet grundades som nämnts på antagandet att Sydgasprojektet skulle ge ett ekonomiskt överskott. De interna kalkyler som utfördes inom Sydgas år 1980 pekade på ett överskott av 540 milj. kr. i nuvärde under 20-årsperioden.

Under år 1982 gjordes inom Sydgas nya beräkningar av investeringskostnader och ekonomiskt resultat för projektet. I oktober redovisades kalkyler som tydde på en försämring av slutresultatet med 1 à 1,5 miljarder kr. i nuvärde och mycket stora årliga underskott under de första driftåren. En förutsättning för kalkylerna var liksom tidigare att gasen skulle beskattas som eldningsolja, räknat efter energiinnehållet.

Mot bakgrund av kalkylerna inleddes inom Sydgas ett intensivt arbete med att åstadkomma förbättringar av projektets ekonomi. Detta arbete, i vilket även holagets ägare tog aktiv del, inriktades bl. a. på att minska investeringsbehovet och förenkla den planerade organisationen för drift och underhåll.

Sydgas informerade även Swedegas om de nya kalkylerna med hänsyn till bestämmelserna i gällande avtal mellan Sydgas och Swedegas om ekonomiska garantier vid en negativ ekonomisk utveckling för Sydgasprojektet.

På statlig sida bedömdes det önskvärt med en ingående ekonomisk analys av projektet som underlag för fortsatta ställningstaganden. Svenska Petroleum åtog sig att i samarbete med Swedegas och statens vattenfallsverk göra en utvärdering av Sydgas projektkalkyl och en riskmässig bedömning av projektet. Arbetet uppdrogs åt en särskild utvärderingsgrupp. I samband med redovisningen av gruppens rapport i februari 1983 framhöll Svenska Petroleums styrelse bl. a. följande.

Den mycket kraftiga försämringen av projektekonomi fick ses som en följd av flera faktorer. Förutom på ökade investeringskostnader pekade styrelsen på energibesparingar och ökad konkurrens från alternativa energislag, främst el och fjärrvärme. Vidare framhölls att de ekonomiska garantierna för projektet torde ha försvagat incitamentet för att ta tillvara möjligheterna att föra projektet i hamn med bästa möjliga ekonomi. Styrelsen framförde som sin uppfattning att ett investeringsprojekt inte bör genomföras som kalkylmässigt uppvisar underskott och där inga överblickbara åtgärder synes kunna åstadkomma godtagbar lönsamhet. Om projektet likväl av energipolitiska eller miljömässiga skäl skulle fullföljas borde sikte tas på en radikalt reviderad projektuppläggning.

Mot bakgrund av denna bedömning undersöktes möjligheterna till en avveckling helt eller delvis av Sydgasprojektet. Diskussioner fördes på såväl regerings- som företagsnivå med Danmark om villkoren för en sådan avveckling. Det visade sig emellertid inte möjligt att uppnå befrielse från inköpsåtagandena enligt gällande avtal. Från dansk sida framhölls att DONG, för det fall att Swedegas inte fullgjorde sina åtaganden, enligt dansk rätt skulle kunna göra anspråk på full ersättning för den skada som DONG därigenom lidit. Det bedömdes att detta skulle kunna få betydande ekonomiska konsekvenser för Swedegas.

De förhandlingar som togs upp mellan företrädare för staten och delägarna i Sydgas under våren kom därför att inriktas på att säkerställa ett

genomförande av projektet i huvudsak i planerad omfattning. Från statlig sida var ett huvudkrav att slopa den statliga förlusttäckningsgarantin och därmed åstadkomma ett ekonomiskt incitament för delägarna i Sydgas vid deras marknadsföring av gasen. För delägarna var en sådan omfördelning godtagbar endast om staten genom olika åtgärder, framför allt på beskattningens område, minskade förlustriskerna för projektet. Från delägarnas sida framfördes krav på att projektet skulle visa ett kalkylmässigt överskott vid 20-årsperiodens slut och dessutom att de första årens ackumulerade underskott skulle ha avvecklats under första hälften av 1990-talet.

Det visade sig under förhandlingarnas gång att statens inträde som hälftendelägare i Sydgas utgjorde en förutsättning för att båda parternas krav skulle kunna tillgodoses i rimlig omfattning. I juni 1983 redovisade parternas företrädare ett förslag till överenskommelse baserat på en sådan ändring av ägarförhållandena i Sydgas. Överenskommelsen omfattade ett konsortialavtal med bilagor och två protokollsanteckningar. Under september 1983 har överenskommelsen godkänts av kommunfullmäktige i Malmö, Helsingborgs och Lunds kommuner samt av Sydkafts styrelse. Ett konsortialavtal jämte protokoll i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget har därefter undertecknats den 26 oktober 1983.

4 Konsortialavtalet

Efter redovisningen av bakgrunden till det konsortialavtal som nu föreligger skall jag redogöra för de viktigare bestämmelserna i avtalet.

Senast den 31 december 1983 skall aktiekapitalet i Sydgas, som f. n. uppgår till 1 milj. kr., höjas till 41 milj. kr., varjämte reservfonden skall tillföras 9 milj. kr. För de nytecknade aktierna uppgår alltså betalningen till sammanlagt 49 milj. kr., varav från staten 25 112 500 kr. och från de nuvarande delägarna 23 887 500 kr. Efter nyemissionen uppgår statens andel av aktierna till 50%. De nuvarande delägarnas andelar reduceras till 24,5% för Sydkaft, 13,5% för Malmö kommun, 6% för Helsingborgs kommun och 6% för Lunds kommun. Vidare skall parterna i proportion till aktieinnehavet försträcka Sydgas sammanlagt 50 milj. kr. i form av efterställda delägarlån. För lånen gäller räntefrihet till år 1995, varefter full kompensation härför skall utgå.

Antalet styrelseledamöter skall vara åtta, av vilka fyra väljs på förslag av staten och fyra på förslag av övriga delägare. En av de ledamöter som väljs på förslag av staten skall utses till ordförande. För vissa beslut, bl. a. om större investeringar, krävs enighet.

Enligt avtalet skall distributör vara aktieägare i Sydgas. Distributör skall i princip vara skyldig att köpa så stor mängd naturgas från Sydgas som svarar mot hans andel av distributörernas totala aktieinnehav. Denna princip skall tillämpas också vid omfördelning av aktierna mellan Sydkaft

och de tre kommunerna eller vid överlåtelse av aktier från Sydkraft till annan kommun som önskar sköta distributionen i den egna kommunen.

I avtalet anges vissa allmänna riktlinjer för projektet. Parternas strävan skall vara att projektet skall genomföras på kommersiella grunder. Det ekonomiska resultatet i projektet skall samlas upp hos Sydgas, dvs. distributörerna skall redovisa varken vinst eller förlust. Staten skall verka för en säker och ekonomisk tillförsel av gas till projektet. Kommunerna och Sydkraft å sin sida skall som distributörer bedriva en aktiv marknadsplanerings-, försäljnings- och taxepolitik. Sydgas skall fastställa enhetliga principer för bl. a. distributörernas tariffer.

Om det uppkommer behov av ytterligare medel för att finansiera verksamheten under driftsskedet skall enligt avtalet behovet täckas i första hand genom extern upplåning mot delägarborgen. Om det uppstår redovisningsmässiga förluster i Sydgas skall delägarna tillföra bolaget ytterligare kapital genom aktieägartillskott, efterställda delägarlån eller driftsbidrag så att bolaget inte tvingas i likvidation.

Konsortialavtalet bygger på en i princip oförändrad rollfördelning mellan Sydgas och Swedegas. Avtalet föranleder dock vissa ändringar i gällande avtalsförhållanden. Bl. a. skall de ekonomiska garantier som lämnades av staten enligt överenskommelsen i mars 1980 och som sedan togs in i leveransavtalet mellan Swedegas och Sydgas i juni 1981 upphöra att gälla när konsortialavtalet trätt i kraft. Vidare skall bestämmelserna i transportavtalet mellan bolagen ändras så att Sydgas inte påförs nyttjanderättsavgifter under de första tio åren. Swedegas skall under den återstående avtalsperioden få full ersättning för sina kapitalkostnader under avtalets hela giltighetstid. Denna senareläggning av avgifterna medför, liksom den tidigare nämnda räntefriheten för delägarlånen till Sydgas, att de kalkylerade underskotten under projektets inledande skede minskar.

Som allmän förutsättning för konsortialavtalet gäller att staten vidtar vissa i bilaga till avtalet förtecknade åtgärder. Bl. a. skall bidrag lämnas med 10% av distributörernas investeringskostnader för lågtrycksnät, förutsatt att beställningarna görs åren 1983–1985. Statlig avgiftsfri garanti skall ställas för Sydgas upplåning. Såvitt avser försörjningsberedskap skall Sydgasprojektet belastas med kostnader enbart för vissa beredskapsåtgärder för uppvärmningskunder. Energiskatten på naturgas skall fastställas till 75% av energiskatten på eldningsolja. Nedsättning av energiskatt på naturgas för industriell förbrukning skall medges i samma omfattning som på eldningsolja. Särskild avgift för oljeprodukter skall inte belasta naturgas i full utsträckning. Skulle någon eller några av de angivna statliga åtgärderna inte bli vidtagna skall staten vidta andra åtgärder som sammantagna får samma ekonomiska effekt på projektet.

Skulle den angivna förutsättningen för avtalet brista skall de tidigare nämnda statliga ekonomiska garantierna för Sydgasprojektet åter gälla.

Avtalet träder i kraft sedan det slutligt godkänts av parterna och gäller därefter till den 1 oktober 2005.

Vid undertecknandet av konsortialavtalet upprättades ett protokoll med tillhörande två protokollsanteckningar. Den första av dessa gäller kalkylföretsättningarna för projektet. Av anteckningen framgår att den baskalkyl för projektet som har utgjort underlag för avtalet har grundats på antagandet att den inhemska prisnivån på oljeprodukter under perioden 1982–1990 vid reall oförändrade internationella oljepriser kommer att höjas med genomsnittligt 2% om året reall genom höjningar av energiskatten. Om parterna senast år 1991 konstaterar att ökningen av det inhemska oljepriset under perioden har varit lägre är man från statens sida beredd att ta upp förhandlingar om andra statliga åtgärder i syfte att kompensera projektet för de negativa effekterna härav. Som ytterligare kalkylföretsättning har gällt att energiskatten på gasol för annan användning än som drivmedel skall vara densamma som energiskatten på naturgas. Skulle skatten på naturgas komma att överstiga gasolskatten är staten beredd att vidta åtgärder för att kompensera den negativa effekten härav på projektets ekonomi. Om inte de i denna protokollsanteckning angivna åtgärderna vidtas skall de tidigare nämnda ekonomiska garantierna åter gälla.

Den andra protokollsanteckningen gäller förhållandet mellan Sydgas och distributörerna och berörs inte närmare här.

Efter denna redogörelse för det huvudsakliga innehållet i konsortialavtalet vill jag framhålla följande. Sydgasprojektet innebär en första introduktion av naturgas i vårt land. När beslut fattades år 1980 om att genomföra projektet bedömdes det vara av betydande värde för svensk energiförsörjning, bl. a. mot bakgrund av att tillförseln av gas sker från närbelägna källor enligt långsiktiga avtal. Utvecklingen på energimarknaden under de senaste åren har försämrat förutsättningarna för projektet i olika avseenden. De priser till vilka gasen kontrakterades är i dagens läge inte konkurrenskraftiga och innebär en svår ekonomisk belastning för projektet. Den sjunkande energiförbrukningen och utbyggnaden av el och fjärrvärme minskar utrymmet för nya energislag.

Trots dessa för gasen negativa faktorer är motiven för att genomföra Sydgasprojektet enligt min mening alltjämt bärkraftiga. Naturgasen svarar för en mycket stor del av energitillgångarna i vår del av världen. I arbetet med att diversifiera vår energiförsörjning bör också gasen beaktas. Om naturgas skall kunna utnyttjas i större omfattning i vårt land måste praktisk erfarenhet av distribution och användning byggas upp. Vidare ger projektet på kort sikt en betydande stimulans åt sysselsättningen inom regionen och möjligheter till leveranser för svensk industri. Sannolikt ger projektet även långsiktigt positiva effekter, bl. a. genom de tekniska fördelar som användningen av naturgas innebär inom flera industribranscher. Jag vill också peka på att projektet leder till att drygt en fjärdedel av den nuvarande användningen av eldningsolja inom regionen faller bort, vilket innebär betydande miljöfördelar.

Den överenskommelse mellan staten och Sydgasintressenterna som träff-

fades år 1980 innebar att intressenterna svarade för marknadsföringen av gasen men att staten ensam stod de ekonomiska riskerna. Den översyn av Sydgasprojektet som har genomförts under det senaste året har lett till betydande förbättringar av projektet. Det nya konsortialavtalet innebär ett ökat ansvar för kommunerna och Sydkraft och därmed också en rimligare riskfördelning. I och med statens inträde som delägare i Sydgas slopas de tidigare statliga förlusttäckningsgarantierna, det s. k. skydds nätet. Delägarna har att i fortsättningen svara för täckning av eventuella underskott i bolaget i förhållande till sina ägarandelar. Staten får som delägare insyn och inflytande i projektet och dessutom möjlighet till del av framtida vinster.

Statens insats för att inträda som hälftendelägare i Sydgas uppgår enligt konsortialavtalet till ca 50 milj. kr., varav hälften i form av aktieteckning och hälften i form av efterställt delägarlån. På samma villkor som övriga delägare skall staten också i fortsättningen svara för eventuellt uppkommande behov av ytterligare kapital till bolaget. Betalningen för de nya aktierna förutsätts ske redan vid årsskiftet. Delägarlånet skall lämnas ut samtidigt. Medel för båda dessa ändamål bör därför anvisas på tilläggsbudget I för innevarande budgetår under ett nytt reservationsanslag av 50 113 000 kr. till teckning av aktier m. m. i Sydgas AB. Jag förordar att regeringen lägger fram förslag härom till riksdagen.

Som har framgått av min redogörelse är det en förutsättning för avtalet att staten, vid sidan av sina insatser som delägare, vidtar en rad åtgärder i syfte att förbättra projektets ekonomi. Några av dessa åtgärder är av engångsnatur och särskilt inriktade på Sydgasprojektet, medan andra är av mera generell art. Till den förra kategorin hör åtagandet att lämna investeringsbidrag till distributörerna. Ett sådant stöd ansluter nära till det stöd till utbyggnad av distributionsanläggningar för fjärrvärme som infördes i början av år 1983 för beställningar som läggs ut under året (prop. 1982/83: 50 bil. 6, NU 18, rskr 111). Mot bakgrund av en beräknad investeringskostnad för distributörernas gasnät av ca 500 milj. kr. i 1982 års penningvärde räknar jag med en kostnad för stödet av högst 60 milj. kr. Stödet bör omfatta utrustning eller arbeten som beställs under åren 1983–1985. För ändamålet bör medel kunna användas från det på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 anvisade anslaget till stöd till utbyggnad av distributionsanläggningar för fjärrvärme. Jag förordar att riksdagens bemyndigande härför inhämtas. Det bör ankomma på regeringen att fastställa de närmare villkor som skall gälla för stödet.

Statens åtagande enligt avtalet att ställa garanti för Sydgas AB:s uppläning ersätter ett liknande åtagande i 1980 års överenskommelse. Sådan garanti kan ställas inom ramen för den år 1975 införda statsgarantin för utvinning av olja, naturgas och kol.

När det gäller försörjningsberedskapen innebär statens åtaganden ett avsteg från de principer för beredskapslagring av naturgas som fastställdes

av riksdagen år 1982 (prop. 1981/82: 102, FöU 18, rskr 374). Enligt dessa principer skall distributörer och storförbrukare av naturgas vara skyldiga att fr. o. m. år 1986 hålla beredskapslager av naturgas eller av ersättningsbränsle härför motsvarande 40% av den volym som sålts eller förbrukats under närmast föregående år. Mot bakgrund av 1982 års beslut ingick i förutsättningarna för Sydgasprojektet att ett särskilt beredskapslager för propan skulle uppföras. Investeringskostnaderna härför beräknades till ca 250 milj. kr., vilket utgjorde en betydande del av de totala kostnaderna för projektet. Därtill visade sig lagringen vara tekniskt komplicerad. Vid översynen av Sydgasprojektets ekonomi kom det därför fram önskemål om att finna en mindre kostnadskrävande lösning under projektets uppbyggnadskede. Från Sydgas sida föreslogs att elradiatorer eller elkassetter skulle kunna användas för att klara uppvärmningskundernas behov i ett krisläge. Investeringskostnaderna härför beräknades till ca 45 milj. kr., inkl. nödvändiga förstärkningar av elnätet.

Jag anser att en sådan provisorisk lösning kan godtas t. v. Genom tilläggsdirektiv den 14 juli 1983 (Dir. 1983: 52) har utredningen (H 1982: 04) för prövning av det löpande oljelagringsprogrammet anmodats att lämna förslag till hur försörjningsberedskapen för naturgasanvändarna bör tillgodoses t. v. Vidare har genom tilläggsdirektiv samma dag (Dir. 1983: 53) utredningen (H 1982: 03) rörande frågor om beredskapslagring på energiområdet anmodats att lämna förslag till särskild lagstiftning om beredskapslagring av naturgas som skall gälla övergångsvis.

Utredningarna väntas komma att lägga fram förslag i början av år 1984. Jag vill framhålla att det på något längre sikt kan bli möjligt att lösa frågan med metoder som inte står till buds i dag, t. ex. geologisk lagring. Jag återkommer härtill i samband med redovisningen av verksamheten inom Swedegas.

Av de generella statliga åtagandena enligt konsortialavtalet är åtagandet om en fast relation mellan den framtida energiskatten på naturgas och skatten på eldningsolja av störst betydelse. I prop. 1983/84: 28 om beskattningen av energi har nyligen uttalats att energiskatten på naturgas per energienhet bör vara ca tre fjärdedelar av skatten på olja, vilket beräknas motsvara 308 kr. per 1 000 m³ gas. Jag har i propositionen närmare utvecklat motiven härför. Chefen för finansdepartementet avser att i annat sammanhang anmäla fråga om lagstiftning rörande beskattningen av naturgas och av gasol för annat än motordrift.

Till grund för avtalet ligger omfattande ekonomiska kalkyler. Med ett antal antaganden som har bedömts rimliga av parterna uppvisar Sydgasprojektet ett positivt ekonomiskt resultat. De ackumulerade underskotten beräknas ha avvecklats år 1995. Jag vill emellertid framhålla att kalkyler av detta slag är mycket osäkra. Svårbedömda och för projektet externa faktorer som oljepriser, inflation och ränta påverkar kalkylresultatet starkt. Av särskild betydelse för gasens konkurrensförmåga är utvecklingen av de

inhemska oljepriserna. Jag erinrar om vad jag har anfört i prop. 1983/84: 28 (s. 17) om att en inte oväsentlig realprisstegring på oljeprodukter bör åstadkommas, vid behov genom skatteändringar, för att skapa en stabil grund för energianvändarnas planering.

Jag vill understryka att de olika åtgärder som staten i samband med konsortialavtalet har åtagit sig att vidta kan ersättas med andra åtgärder nu eller senare, förutsatt att dessa får samma effekt på projektekonomi. Följden av att staten inte fullgör sina åtaganden blir som nämnts att den statliga förlusttäckningsgarantin återinförs, dvs. att den tidigare riskfördelningen i projektet åter skall gälla. I övrigt påverkas emellertid konsortialavtalet inte.

Riksdagens bemyndigande att godkänna konsortialavtalet bör inhämtas i vad avser de ekonomiska förpliktelser som staten ikläder sig genom avtalet.

Slutligen vill jag framhålla att den överenskommelse om Sydgasprojektet som nu har ingåtts får ses mot bakgrund av statens särskilda ansvar för projektet sedan år 1980. Överenskommelsen kan inte utan vidare tillämpas på eventuella nya naturgasprojekt. Sådana projekt bör, i enlighet med vad som förutsattes vid 1980 års beslut, kunna genomföras på kommersiella grunder utan särskilda stödåtgärder.

5 Den fortsatta verksamheten inom Swedegas AB

Som framgått av den tidigare redogörelsen har Swedegas en betydelsefull roll i Sydgasprojektet. Bolaget svarar för tillförseln av gas och skall därjämte äga och finansiera stamledningen. Swedegas har även till uppgift att bedriva utrednings- och förhandlingsarbete för att klargöra förutsättningarna för ökad naturgasanvändning. Arbetet inriktas i första hand på att undersöka möjligheterna att bygga upp en naturgasmarknad i västra Sverige på grundval av ökad import söderifrån. Huvuddelen av de investeringar som behövs för tillförseln kommer att ske redan i samband med genomförandet av Sydgasprojektet som följd av att stamledningen byggs med en betydande överkapacitet. Vidare undersöker Swedegas förutsättningarna för en naturgasmarknad i östra Sverige baserad på import av naturgas från Sovjetunionen via Finland. Vid de angivna undersökningarna samarbetar Swedegas nära med olika berörda kommuner och andra intressenter. Swedegas deltar också i statens vattenfallsverks studie av en rörledning för transitering genom Sverige av nordnorsk gas till kontinenten, Projekt gastransitering. Swedegas svarar främst för analyser av den framtida marknaden i Sverige för gas från en sådan ledning.

Vid sidan av de nämnda arbetena undersöker Swedegas möjligheterna att anlägga ett underjordiskt naturgaslager, ett s. k. akvifärlager, i västra Skåne. Ett sådant lager skulle göra det möjligt att utjämna variationer i

tillförsel och förbrukning, vilket innebär stora ekonomiska fördelar. Dessutom skulle leveranssäkerheten och möjligheterna att uppfylla krav på beredskapslagring förbättras.

Antalet anställda i Swedegas uppgår f. n. till ca 20. Bolaget är sedan år 1980 helägt dotterbolag till Svenska Petroleum. Verksamheten har dock hittills finansierats nästan helt med statliga anslag i form av villkorslån. Regeringen har bemyndigats att efterge dessa lån i den mån medlen har använts för verksamhet som inte ger underlag för senare kommersiell naturgasimport.

T. o. m. budgetåret 1982/83 har anvisats sammanlagt 154 milj. kr. över reservationsanslaget Lån till förprojektering av naturgasledningar m. m. Medel anvisades senast våren 1983 på tilläggsbudget III för nämnda budgetår (prop. 1982/83: 125 bil. 9, NU 52, rskr 389) med 74 milj. kr. Till följd av den osäkerhet som vid denna tidpunkt rådde om Sydgasprojektets genomförande beräknades beloppet för att täcka kostnaderna för verksamheten endast fram till utgången av kalenderåret 1983. Den del av beloppet som var avsett för anläggningsinvesteringar i stamledningen, nämligen 39 milj. kr., har ännu inte betalats ut.

Utöver lånen till den egna verksamheten beviljades Swedegas budgetåret 1980/81 ett lån av ca 168,5 milj. kr. för att möjliggöra den förskottsbetalning som förutsattes i transportavtalet mellan bolaget och DONG.

Swedegas har i september 1983 redovisat arbetsprogram och medelsbehov för verksamheten under såväl första halvåret 1984 som budgetåret 1984/85.

Beträffande Sydgasprojektet beräknas hela anläggningsinvesteringen för Swedegas del av projektet, dvs. stamledningen, infalla under perioden. Upphandling av stålrör m. m. har genomförts och upphandling av entreprenadarbetena väntas ske i slutet av år 1983. Det totala medelsbehovet beräknas till 597 milj. kr., varav 133 milj. kr. antas kunna täckas med tidigare villkorslån och låncgarantier som ännu inte utnyttjats. Det återstående medelsbehovet uppgår alltså till 464 milj. kr., varav 301 milj. kr. avser investeringar som motsvarar det nuvarande Sydgasprojektets transportbehov och 163 milj. kr. investeringar i överkapacitet för eventuella senare importprojekt. Fördelningen är preliminär i avvaktan på ytterligare projektering och förhandling.

Beträffande akvifärlagringen pågår prospektering vid Kyrkheddinge i sydvästra Skåne. När höstens arbeten avslutats kommer underlag att föreligga för beslut om projektet skall drivas vidare. Behovet av medel för de ytterligare arbeten som bör föregå ett definitivt beslut om att anlägga ett akvifärlager anges av Swedegas till 20 milj. kr.

I övrigt skall verksamheten enligt Swedegas inriktas främst på att fullfölja pågående utredningar om en utvidgning av Sydgasprojektet till Halmstad, om ett Västgasprojekt baserat på en till Göteborg förlängd stamledning samt om ett Östgasprojekt baserat på en sjöledning från Finland.

Arbetet bedrivs med sikte på att ta fram underlag för ställningstagande till dessa projekt under år 1984. Medelsbehovet för utredningar och övrig verksamhet anges till 26 milj. kr. för 18-månadsperioden. Swedegas framhåller att beslut om att genomföra något av de nämnda projekten kommer att medföra behov av ytterligare medel för projektering under perioden.

Det sammanlagda behovet av medel för Swedegas verksamhet under perioden anges alltså till 510 milj. kr., varav för investeringar i stamledningen 464 milj. kr. Härav föreslås att 301 milj. kr. motsvarande Sydgasprojektets transportbehov skall lånefinansieras med statlig garanti medan 163 milj. kr. motsvarande överkapaciteten skall finansieras med villkorslån. För den övriga verksamheten begär Swedegas också villkorslån. Det sammanlagda behovet av anslag uppgår således till 209 milj. kr., varav 86 milj. kr. beräknas infalla under första halvåret 1984 och 123 milj. kr. under budgetåret 1984/85.

Enligt min uppfattning bör Swedegas förslag till arbetsprogram kunna ligga till grund för verksamheten under den kommande 18-månadersperioden. Att bolaget bör fullfölja sina uppgifter i Sydgasprojektet utgör en självklar följd av den överenskommelse om projektet som nu har träffats. Jag vill i sammanhanget framhålla att statens inträde som delägare i Sydgas inte innebär någon ändring i Swedegas roll som leverantör av gas till projektet och som ägare av stamledningen. Däremot upphör i princip Swedegas risktagande i projektet i och med att den statliga förlusttäckningsgarantin genom bolaget slopas.

Vid sidan av arbetet med Sydgasprojektet bör pågående utredningar om andra importprojekt slutföras och redovisas under år 1984. På grundval härav kommer ställning att kunna tas till inriktningen och omfattningen av bolagets fortsatta verksamhet. Utredningsresultaten kommer givetvis också att utgöra en viktig del av underlaget för att bedöma gasens möjliga roll i vår energiförsörjning inför kommande beslut om den långsiktiga energipolitiken.

Sedan Swedegas redovisat sitt arbetsprogram har statens vattenfallsverk träffat avtal med Svenska Petroleum om förvärv av samtliga aktier i Swedegas från den 30 december 1983. Frågan om finansieringen av Swedegas fortsatta verksamhet har därigenom kommit i ett nytt läge. Vattenfallsverket har i en särskild framställning den 25 oktober 1983 begärt regeringens godkännande av avtalet. I samband därmed har verket redovisat de anslagsmässiga konsekvenserna av övertagandet och framfört vissa yrkanden. Jag skall nu redogöra för denna fråga.

6 Statens vattenfallsverks förvärv av Swedegas AB

Vattenfallsverket framhåller i sin framställning att verkets naturgasintresse är långsiktigt och knutet bl. a. till en avveckling av kärnkraften och

eventuell transitering av nordnorsk gas. Efter övertagandet av Swedegas avses verksamheten inom bolaget komma att bedrivas med motsvarande krav på affärsmässighet och lönsamhet som gäller för verket i övrigt. En utvidgning av verksamheten till områden som inte uppfyller dessa krav förutsätts kunna ske på statens särskilda uppdrag och bekostnad.

Vattenfallsverket påpekar att övertagandet för med sig ansvaret för att finansiera Swedegas fortsatta verksamhet. Engagemanget i Sydgasprojektet innebär kostnader för egna resursinsatser i projektet och för överkapacitet i ledningssystemen som inte kan täckas från Sydgas. Vidare utgör den till efter år 1995 senarlagda debiteringen av nyttjanderättsavgifter för stamledningen en tung finansiell belastning för Swedegas. Därtill kommer Swedegas övriga verksamhet i form av ett antal projekt, som skall utvärderas under år 1984.

Vattenfallsverket beräknar Swedegas låneskuld till staten vid utgången av år 1983 till 362,5 milj. kr. inkl. räntor. Av skulden hänför sig 113 milj. kr. till tidigare kostnader för Sydgasprojektet. Huvuddelen härav beräknas kunna återvinnas genom avgifter m. m. t. o. m. år 2005. Emellertid räknar vattenfallsverket med att Swedegas framtida, ej återvinnbara kostnader för Sydgasprojektet omräknat till kapitalvärde motsvarar en betydande del av skuldbeloppet. Det framhålls att vattenfallsverket med utnyttjande av sina driftmedel kommer att överta finansieringsansvaret för den löpande naturgasverksamheten i en omfattning som får anses väsentligt överstiga verkets affärsmässiga utvecklingsintresse. Mot bakgrund härav föreslår vattenfallsverket att hela statens till Sydgasprojektet hänförliga fordran på Swedegas efterges i samband med övertagandet och att effekten härav kommer Swedegas tillgodo.

Vidare föreslås att frågan om statens fordran på Swedegas i övrigt prövas efter utvärderingen av de olika projekten år 1984.

Vattenfallsverket redovisar därefter medelsbehovet under budgetåren 1983/84 och 1984/85 för investeringarna i Swedegas del av Sydgasprojektet, dvs. stamledningen inkl. överkapacitet för eventuella nya gasprojekt. På grundval av en ny anläggningskostnads kalkyl beräknas nu behovet till ca 500 milj. kr., vilket är ca 100 milj. kr. lägre än det medelsbehov som redovisades av Swedegas i september. Bakgrunden härtill är att upphandlingen sker i ett för beställaren gynnsamt marknadsläge.

Finansieringen av investeringen i stamledningens överkapacitet förutsätts ske med anslagsmedel t. v. utan förräntningsplikt. I övrigt förutsätts extern upplåning med vattenfallsverkets borgen. Verket redovisar följande preliminära fördelning (milj. kr.):

	1983/84	1984/85	Summa
Extern upplåning	180	160	340
Anslagsmedel	85	75	160
Summa	265	235	500

Vattenfallsverket anser att Swedegas nuvarande aktiekapital av 100 000 kr. är otillräckligt för att medge en effektiv upplåning. Mot bakgrund härav begärs bemyndigande att inom ramen för tillgängliga anslagsmedel för innevarande budgetår teckna aktier och höja aktiekapitalet till 20 milj. kr.

Vattenfallsverket påpekar att den till år 1996 senarelagda debiteringen av nyttjanderättsavgifter för stamledningen kan komma att leda till en balansering hos Swedegas av upplupna avgifter som beräknas kulminera år 1995 med ca 1 000 milj. kr. inkl. räntor. I den mån finansieringen sker genom extern upplåning kan en statlig garanti för Sydgas fullgörande av sina betalningsförpliktelser med avseende på avgifterna komma att behövas.

Vidare påpekas att Swedegas, trots att bolaget inte tar del i Sydgasprojektets ekonomiska resultat, riskerar betydande affärsförluster t. ex. för det fall att DONG eller Sydgas inte kan fullgöra sina åtaganden gentemot Swedegas som leverantör resp. köpare av gas. Det förutsätts att vattenfallsverket i händelse av sådana affärsförluster lämnar förlusttäckningsbidrag till Swedegas antingen genom avskrivningsanslag eller med driftmedel.

Vattenfallsverket förutsätter att förlusttäckningsbidrag skall vara avdragsgilla vid beskattning av verkets rörelseresultat samt leda till att förräntningskravet på verkets kapital i motsvarande mån justeras.

Slutligen framhåller vattenfallsverket att Swedegas som helägt dotterbolag skall ges en självständig ställning och inte integreras i verkets organisation.

Enligt min uppfattning är den föreslagna överföringen av Swedegas till vattenfallsverket ändamålsenlig. Verket har stor erfarenhet av distribution och marknadsföring av ledningsbunden energi. Verket förfogar också över resurser som kan utnyttjas vid projektering, anläggning och drift av naturgassystem. Vissa samordningsvinster bör därför kunna nås även om naturgasverksamheten bedrivs inom ramen för ett särskilt bolag. Jag förordar alltså att regeringen inhämtar riksdagens bemyndigande att godkänna förvärvet av aktierna i Swedegas.

Jag delar vidare vattenfallsverkets uppfattning att Swedegas verksamhet bör bedrivas med samma krav på affärsmässighet som gäller för verket i övrigt. Vid avsteg från denna princip bör vattenfallsverket kompenseras på lämpligt sätt. I konsekvens härmed bör medel till investeringen i stamledningens överkapacitet enligt vattenfallsverkets förslag anvisas i form av anslag utan förräntningsplikt t. v.

För innevarande budgetår beräknar jag i likhet med vattenfallsverket medelsbehovet till 85 milj. kr. Motsvarande belopp bör anvisas till verket på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret. Vid anvisning av detta belopp kommer 39 milj. kr. av det för budgetåret 1982/83 anvisade lånet till Swedegas inte att behöva tas i anspråk.

Den del av stamledningsinvesteringen som svarar mot Sydgasprojektets

transportbehov bör i enlighet med vattenfallsverkets förslag finansieras genom upplåning på marknaden mot verkets borgen. I enlighet härmed bör nu gällande totalram av 11458 milj. kr. för verkets borgensåtaganden räknas upp med 180 milj. kr. för att möjliggöra upplåning för Sydgasprojektet under innevarande budgetår. Jag förordar att regeringen inhämtar riksdagens bemyndigande att teckna borgen för lån intill sammanlagt 11638 milj. kr., varav högst 295 milj. kr. för lån till eldistributionsföretag.

Jag avser att i annat sammanhang föreslå regeringen att bemyndiga vattenfallsverket att använda tillgängliga anslagsmedel för höjning av aktiekapitalet i Swedegas till högst 20 milj. kr. Jag avser vidare att återkomma till frågan om behovet av medel och borgensteckning för Swedegas verksamhet under budgetåret 1984/85 vid min anmälan till budgetpropositionen av anslaget till statens vattenfallsverk.

Vattenfallsverket har vidare hemställt om nedskrivning av statens fordran på Swedegas med 113 milj. kr. Större delen av detta belopp kan komma att återvinnas av Swedegas under Sydgasprojektets 20-åriga löptid. Med hänsyn bl. a. till de betydande åtaganden som Swedegas medverkan i Sydgasprojektet medför anser jag det dock motiverat att statens fordran på bolaget skrivs ned med nämnda belopp. Härför krävs riksdagens bemyndigande.

Vad vattenfallsverket har anfört om täckning av eventuella framtida förluster i Swedegas och om garanti för Sydgas betalningsförpliktelser föranleder ingen erinran från min sida. Om så behövs får dessa frågor tas upp senare.

7 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att godkänna konsortialavtalet jämte protokoll mellan staten, Malmö kommun, Helsingborgs kommun, Lunds kommun och Sydkraft AB i vad staten genom avtalet ikläder sig ekonomiska förpliktelser,
2. medge att medel från det på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisade reservationsanslaget Stöd till utbyggnad av distributionsanläggningar för fjärrvärme får användas för stöd till distributionsanläggningar för naturgas i enlighet med vad jag har förordat,
3. bemyndiga regeringen att medge statens vattenfallsverk att förvärva samtliga aktier i Swedegas AB.
4. bemyndiga regeringen att teckna borgen för lån till bolag i vilka statens vattenfallsverk förvaltar statens aktier intill sammanlagt

11 638 000 000 kr., varav högst 295 000 000 kr. för lån till eldistributionsföretag.

5. bemyndiga regeringen att efterge statens fordran på Swedegas AB i enlighet med vad jag har förordat,
6. till *Statens vattenfallsverk: Kraftstationer m. m.* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1983/84 under tolfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 85 000 000 kr.,
7. till *Teckning av aktier m. m. i Sydgas AB* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1983/84 under tolfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 50 113 000 kr.

8 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Konsortialavtal

mellan staten, Malmö kommun, Helsingborgs kommun, Lunds kommun och Sydkraft Aktiebolag.

1 Bakgrund och syfte

Den 13 mars 1980 träffade företrädare för staten överenskommelse med Malmö kommun, Helsingborgs kommun, Lunds kommun och Sydkraft AB (nedan kallat Sydkraft) om genomförande av det s. k. Sydgasprojektet enligt ett av parterna godkänt dokument betecknat "Riktlinjer och förutsättningar för genomförande av Sydgasprojektet" genom Sydgas AB (nedan kallat Sydgas). Riksdagen godkände senare under våren 1980 nämnda riktlinjer och förutsättningar för genomförande av Sydgasprojektet. Till grund för parternas överenskommelse och riksdagens godkännande låg avtal den 3 mars 1980 mellan Swedegas AB (nedan kallat Swedegas) och Dansk Olie & Naturgas A/S (nedan kallat D.O.N.G.) om transport och leveranser av naturgas. Dessa avtal mellan Swedegas och D.O.N.G. hade träffats inom ramen för ett avtal den 29 februari 1980 mellan svenska regeringen och danska regeringen om samarbete på naturgasområdet.

Malmö kommun, Helsingborgs kommun, Lunds kommun och Sydkraft har i november 1980 träffat konsortialavtal om samarbete beträffande Sydgasprojektet genom Sydgas.

Som resultat av Swedegas och D.O.N.G.'s avtal den 3 mars 1980 samt ovannämnda riktlinjer den 13 mars 1980 träffades den 18 juni 1981 ett antal avtal mellan Swedegas och Sydgas angående leverans av naturgas, uppförande av stamledning för naturgas samt transport av naturgas på stamledningen. Den 8 juli 1982 träffade Swedegas och D.O.N.G. tilläggsavtal beträffande leveranser av naturgas. I anledning härav ingick Swedegas och Sydgas ett tilläggsavtal den 6 december 1982.

Ovannämnda överenskommelse och avtal har byggt på vissa antaganden om det ekonomiska utfallet av Sydgasprojektet sett över såväl hela avtals-tiden som delar därav. Sedan 1980 har de ekonomiska förutsättningarna för projektet försämrats.

I syfte att säkerställa genomförandet av Sydgasprojektet i huvudsak i planerad omfattning och enligt gällande ansvarsfördelning mellan Swedegas, Sydgas och distributörerna har parterna i detta konsortialavtal överenskommit om följande.

2 Aktiekapitalökning i och aktieägarlån till Sydgas

2.1 Sydgas aktiekapital uppgår f. n. till 1 000 000 kr. fördelat på 20 000 aktier, en var aktie å nom. 50 kr. Antalet aktier skall nedbringas till 10 000, en var aktie å nom. 100 kr. Därefter kommer de 10 000 aktierna att ägas enligt följande:

Sydkraft	4 900
Malmö kommun	2 700
Helsingborgs kommun	1 200
Lunds kommun	1 200
Summa aktier	10 000

2.2 Aktiekapitalet skall därefter snarast ökas med 40 000 000 till sammanlagt 41 000 000 kr. genom utgivande av 400 000 nya aktier, envar å nom. 100 kr. Parterna skall med företrädesrätt teckna och betala de nya aktierna med 122:50 kr. per aktie enligt följande:

Part	Antal nya aktier	Att betala för tecknade aktier, kr.
Staten	205 000	25 112 500
Sydkraft	95 550	11 704 875
Malmö kommun	52 650	6 449 625
Helsingborgs kommun	23 400	2 866 500
Lunds kommun	23 400	2 866 500
	400 000	49 000 000

Av de 49 000 000 kr. skall 40 000 000 kr. föras till aktiekapitalet och 9 000 000 kr. till reservfonden.

2.3 Efter genomförande av nyemissionen enligt pkt 2.2 ovan uppgår aktiekapitalet till 41 000 000 kr. fördelat på 410 000 aktier, en var aktie å nom. 100 kr., enligt följande:

Part	Antal aktier	Procentuell andel
Staten	205 000	50,0
Sydkraft	100 450	24,5
Malmö kommun	55 350	13,5
Helsingborgs kommun	24 600	6,0
Lunds kommun	24 600	6,0
	410 000	100,0

2.4 Det åligger de nuvarande aktieägarna i Sydgas att snarast och senast den 31 december 1983 hålla bolagsstämman för beslut om i pkt 2.1 angivna ändring och i pkt 2.2 angivna ökning av aktiekapitalet samt för nedan angivna val av styrelse och revisorer m. m.

2.5 Betalning för de 400 000 nya aktierna skall vara erlagd inom en månad efter det att detta avtal trätt i kraft enligt pkt 10.

2.6 Parterna skall eftersträva en utdelning så att av dem till Sydgas tillskjutet eget kapital erhåller minst bankmässig förräntning.

2.7 Parterna skall i proportion till det i pkt 2.3 angivna aktieinnehavet försträcka Sydgas sammanlagt 50 000 000 kr. i form av efterställda delägarlån. Mot erhållande av sådana delägarlån skall Sydgas lämna revers till resp. långivare enligt bifogade formulär, *bilaga 1*.¹ Länemedlen skall utbetalas till Sydgas samtidigt med betalningen av de nya aktierna enligt pkt 2.5.

3 Styrelse

3.1 Sydgas styrelse skall bestå av åtta ledamöter med fyra suppleanter. Av dessa skall fyra ledamöter jämte två suppleanter för dem väljas på förslag av staten och de övriga på förslag av Sydkraft och kommunerna. Bolagets verkställande direktör får inte väljas till ledamot eller suppleant i bolagets styrelse.

3.2 Till ordförande i styrelsen skall utses en av de på förslag av staten valda ledamöterna.

4 Revision

Till revisorer i Sydgas skall, om parterna inte annat bestämmer, utses två auktoriserade revisionsbolag, varav det ena på förslag av staten och det andra på förslag av övriga aktieägare.

5 Beslutförhet i vissa frågor m. m.

5.1 För beslut i nedanstående frågor av bolagsstämma resp. styrelse i Sydgas krävs att samtliga aktieägare resp. samtliga av dem utsedda styrelseledamöter är ense om besluten:

- a) Ändring av bolagsordningen för Sydgas;
- b) Ökning eller nedsättning av aktiekapitalet;
- c) Tillsättande av verkställande direktör;
- d) Väsentlig förändring av Sydgasprojektet;
- e) Beslut om större investeringar;

¹ Bilagan har uteslutits här.

5.2 Vid den i pkt 2.4 omnämnda bolagsstämman skall antagas bolagsordning enligt *bilaga 2*.¹

6 Sydgas verksamhet samt distributörs rättigheter och skyldigheter

6.1 Sydgas skall ha till uppgift att

- a) introducera naturgas inom sitt försörjningsområde sådant detta definierats i leveransavtalet den 18 juni 1981 mellan Swedegas och Sydgas;
- b) inköpa naturgas, gasol m. m., regionalt distribuera och försälja gas till distributörer för distribution inom respektive distributörs distributionsområde;
- c) enligt särskilt avtal med Swedegas bygga och driva av Swedegas ägd stamledning;
- d) projektera, uppföra, äga och driva regionalt gasnät;
- e) på uppdrag av distributörerna förmedla gasaffärer och åtaga sig andra med naturgasverksamheten sammanhängande uppdrag.

6.2 Distributör skall vara kommun eller Sydkraft. Sydkraft må låta sin distributionsverksamhet, helt eller delvis, omhändertas av ett helägt dotterbolag eller bolag i vilket Sydkraft och kommun är aktieägare och Sydkraft har ett sådant bestämmande inflytande att åtagandena i detta konsortialavtal kommer att uppfyllas.

6.3 Distributör skall vara aktieägare i Sydgas. Aktiefördelningen distributörerna emellan skall återspegla den beräknade gasmarknaden för varje distributör. Av den gasmängd som gäller för Sydgasprojektet är distributör, såvida inte parterna överenskommer annat, skyldig köpa så stor mängd som svarar mot dennes andel av distributörernas totala aktieinnehav.

7 Riktlinjer för genomförande av Sydgasprojektet

7.1 Parternas strävan skall vara att Sydgasprojektet skall genomföras på kommersiella grunder. Det ekonomiska resultatet i Sydgasprojektet skall uppsamlas hos Sydgas. Med beaktande härav skall parterna dock överväga lämpliga åtgärder ägnade att hos distributörerna skapa ekonomiska incitament.

7.2 Staten skall verka för en säker och ekonomisk tillförsel av naturgas till Sydgasprojektet. Kommunerna och Sydkraft skall såsom distributörer

¹ Bilagan har uteslutits här.

bedriva en aktiv marknadsplanerings-, försäljnings- och taxepolitik samt i övrigt bedriva sin verksamhet på ett rationellt sätt. Därvid förutsättes att distributörerna från sina kunder tar ut ett marknadsmässigt pris. Sydgas skall fastställa för distributörerna enhetliga principer för resultatmätning, tariffer och dylikt, varvid förutsättes att distributörerna får bankmässig förräntning på av dem i distributionsrörelsen tillskjutet kapital.

7.3 Uppkommer under driftskedet behov av ytterligare finansieringsmedel skall detta i första hand täckas genom extern upplåning mot delägarborgen. Uppstår i Sydgas redovisningsmässiga förluster skall delägarna tillföra bolaget ytterligare kapital så att det ej tvingas i likvidation. Sådan tillförsel kan ske genom aktieägartillskott, efterställda delägarlån eller driftbidrag.

7.4 Som förutsättning för detta konsortialavtal gäller att de åtgärder som anges i *bilaga 3* blir vidtagna.

8 Ändringar i gällande avtal m. m.

8.1 Konsortialavtalet mellan kommunerna och Sydkraft i november 1980 upphör att gälla när nu förevarande konsortialavtal träder i kraft enligt pkt 10.

8.2 Överenskommelsen den 13 mars 1980 om Riktlinjer och förutsättningar för Sydgasprojektet upphör att gälla när detta konsortialavtal trätt i kraft enligt pkt 10.

8.3 De mellan Swedegas och Sydgas ingångna avtalen angående Sydgasprojektet skall överses och ändras i den utsträckning som föranleds av nu förevarande konsortialavtal. Därvid skall bestämmelserna i leveransavtalet den 18 juni 1981 om särskilda ekonomiska garantier i pkt 11 utgå.

Transportavtalets bestämmelser om betalning av ersättningen för nyttjanderätten till stamledningen skall ändras så att under de första tio avtalsåren – räknat fr. o. m. det avtalsår varunder Sydgas tillträder nyttjanderätten – nyttjanderättsersättningar inte skall påföras Sydgas. För resterande avtalsperiod skall utgå årliga nyttjanderättsersättningar till Swedegas, så anpassade att Swedegas i form av lika stora årliga annuiteter erhåller full ersättning för sina kapitalkostnader under alla de avtalsår som transportavtalet gäller.

Översynen av avtalskomplexet mellan Swedegas och Sydgas skall genomföras snarast efter undertecknandet av detta konsortialavtal.

8.4 Skulle den i pkt 7.4 angivna förutsättningen brista skall, såvida inte parterna överenskommer om annat och om kommunerna och Sydkraft så begär, de i den i pkt 8.2 angivna överenskommelsen intagna ekonomiska garantierna åter gälla och de i pkt 11 i leveransavtalet mellan Swedegas och Sydgas intagna ekonomiska garantierna återintagas i nämnda leveransavtal.

9 Skiljedom

Twist rörande giltigheten av detta avtal, dess tillkomst, tolkning eller tillämpning, så ock varje annan twist härflytande ur rättsförhållande på grund av avtalet får inte hänskjutas till domstol utan skall avgöras av skiljemän på sätt vid tiden för skiljeavtalets påkallande gällande lag om skiljeförfarande må stadga.

10 Avtalets giltighetstid

Detta avtal träder i kraft sedan det slutligt godkänts av dels regeringen – under förutsättning att riksdagen fattar de beslut som behövs härför – dels respektive kommuns kommunfullmäktige genom beslut som vinner laga kraft och dels Sydkrafts styrelse. Därefter gäller avtalet till den 1 oktober 2005.

11 Övriga bestämmelser

11.1 Parterna äger rätt att med nedan angivna undantag överlåta sina aktier i Sydgas endast om särskild överenskommelse därom träffas. Part äger ej motsätta sig sådan överlåtelse därest inte särskild olägenhet skulle uppstå som inte kan undanröjas. Överenskommelse som här åsyftas erfordras inte ifråga om följande överlåtelser eller omfördelning av aktier under förutsättning att de genomföres före gasleveransens början:

a) Vid överlåtelse från Sydkraft av aktier till annan kommun än Malmö, Helsingborgs och Lunds kommuner under förutsättning att sådan kommun själv önskar omhänderha naturgasdistributionen i den egna kommunen och övertager en på den beräknade gasmarknaden i kommunen belöpande aktieandel samt att nämnda gasmarknad utgör en icke obetydlig del av den för Sydgasprojektet totala beräknade gasmarknaden. Ny aktieägare skall tillförbindas biträda nu förevarande konsortialavtal.

b) Vid omfördelning av aktier mellan kommunerna och Sydkraft eller kommunerna inbördes, i avsikt att aktieinnehavet skall återspegla envars andel av gasmarknaden.

11.2 Tillägg till eller ändringar i detta avtal skall vara skriftliga och uttryckligen anges såsom tillägg eller ändringar till avtalet.

Detta avtal har upprättats i fem exemplar, varav vardera parten tagit ett exemplar.

Malmö den 26 oktober 1983

STATEN
Ulf Dahlsten

MALMÖ KOMMUN
Nils Yngvesson /Lennart Nanne

HELSINGBORGS KOMMUN
Birger Håkansson /Anne-Marie Linde

LUNDS KOMMUN
Gun Hellsvik /Åke Lindblad

SYDKRAFT AKTIEBOLAG
Göran Ekberg

Vissa statliga åtgärder för genomförande av Sydgasprojektet

1. Bidrag lämnas med 10% av distributörernas investeringskostnader för lågtrycksnät, förutsatt att beställningarna görs åren 1983–1985.
2. Statlig avgiftsfri garanti ställs för upplåning av medel till finansiering av Sydgas AB:s investeringar för Sydgasprojektet.
3. Såvitt avser försörjningsberedskap belastas Sydgasprojektet med kostnader enbart för vissa beredskapsåtgärder för uppvärmningskunder.
4. Energiskatt på naturgas fastställs till 75% av energiskatten på eldningsolja, räknat efter energiinnehållet.
5. Nedsättning av energiskatt på naturgas för industriell förbrukning medges i samma omfattning som nedsättning av skatt på eldningsolja.
6. Särskild avgift för oljeprodukter belastar inte naturgas till den del avgiften används för att finansiera oljeersättningsfonden, kolmiljöfonden och åtgärder mot försurningen.
7. Skulle någon eller några av de ovan förtecknade åtgärderna inte bli vidtagna eller skulle de, sedan de vidtagits, komma att ändras vidtas andra statliga åtgärder som sammantagna får samma ekonomiska effekt på Sydgasprojektet.